

Acta Academiae Beregsasiensis

2015

ISSN 2310-1954

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Ф. РАКОЦІ ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis

Том XIV

Науковий вісник

- *філологія*
- *історія*
- *педагогіка*

Берегове–Ужгород
2015

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20186-9986Р від 18.07.2013 р.

„Acta Academiae Beregsasiensis” засновано у 2000 році
та видається за рішенням Видавничої ради
Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол № 2 від 10.06.2015 р.)

ГОЛОВНІ РЕДАКТОРИ:

кандидат педагогічних наук І. Орос, доктор біологічних наук Й. Сікура

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

історичні науки

І.Мандрик доктор історичних наук (заст. гол. ред.)
М.Матьовка доктор історичних наук
П.Федака доктор історичних наук
В.Брензович кандидат історичних наук
І.Самборовскі-Нодь кандидат історичних наук
Ю.Чотарі кандидат історичних наук
А.Бочкор кандидат історичних наук

філологічні науки

М.Сюсько доктор філологічних наук (заст. гол. ред.)
А.Золтан доктор філологічних наук (Науковий університет ім. Лоранда
Етвеша, Будапешт)
М.Контра доктор філологічних наук (Сегедський науковий університет)
І.Ковтюк кандидат філологічних наук
О.Кордонець кандидат філологічних наук
І.Пенцофер кандидат філологічних наук (відповідальний редактор)
С.Черничко кандидат філологічних наук

педагогічні науки

Н.Лисенко доктор педагогічних наук
Л.Макаренко доктор педагогічних наук
А.Сабо доктор педагогічних наук (заст. гол. ред.)
М.Левринц кандидат педагогічних наук
І.Орос кандидат педагогічних наук
І.Силадій кандидат педагогічних наук (відповідальний секретар)

A-19 **Acta Academiae Beregsasiensis:** науковий вісник / Міністерство освіти і науки
України, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ; гол. ред.:
І.Орос, Й.Сікура. – Берегово: Вид-во "Графіка", 2015. – Том XIV. – 312 с. (серія:
філологічні, історичні та педагогічні науки)

У науковому віснику „Acta Academiae Beregsasiensis” Закарпатського угорського
інституту імені Ференца Ракоці ІІ розглядаються актуальні питання наукових досліджень
докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ
не лише України, але і зарубіжних країн, які працюють у галузі філологічних, історичних та
педагогічних наук.

УДК 001.2
ББК 72

ISSN 2310-1954
ISBN 978-966-2303-15-5

© Автори статей, 2015
© Закарпатський угорський інститут
імені Ференца Ракоці ІІ, 2015

ISSN 2310-1954

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

Acta Academiae Beregsasiensis

XIV. évfolyam

Tudományos folyóirat

- *filológia*
- *történelem*
- *pedagógia*

Beregszász –Ungvár
2015

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20186-9986P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2013.07.18-án

Az *Acta Academiae Beregsasiensis* 2000-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Tanácsának határozata alapján jelenik meg

Kiadásra javasolta: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2015.06.10, 2. számú jegyzőkönyv)

FŐSZERKESZTŐK:

dr. Orosz Ildikó, dr. Szikura József

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

történelemtudomány

dr. Bocskor A.
dr. Brenzovics L.
dr. Csatáry Gy.
dr. Fedaka P.
dr. Mandrik I. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Matyovka M.
dr. Szamborovszkyné Nagy I.

filológia

dr. Cserniczkó I.
dr. Kontra M.
dr. Kótyuk I.
dr. Kordonec O.
dr. Penckófer J. (felelős szerkesztő)
dr. Szjuszko M. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Zoltán A.

pedagógia

dr. Liszenko N.
dr. Lőrinc M.
dr. Makarenko L.
dr. Orosz I.
dr. Szabó Á. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Szilagyij I., (felelős titkár)

KORREKTÚRA:

G. Varcaba I., Lőrinc M., Kordonec O.

TÖRDELÉS:

Tótin V.

A szerkesztőbizottság címe:
90202 Beregszász, Kossuth tér 6.,
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskola
Tel.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua

© A szerzők, 2015
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskola, 2015

ISSN 2310-1954

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
FERENC RÁKÓCZI II. TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN INSTITUTE

Acta Academiae Beregsasiensis

Volume XIV

Research Journal

- *philology*
- *history*
- *pedagogy*

Berehove–Uzhhorod
2015

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Certificate of State Registration of Printed Mass Media, Series KB № 20186-9986P,
Issued by the State Registration Service of Ukraine, December 20th, 2013

The journal „Acta Academiae Beregsasiensis” was established in 2000 and is published by the
Publishing Council of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute

Recommended to publication by the Scientific Council of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian
Hungarian Institute, record № 2 from June 10, 2015

EDITOR-IN-CHIEF:
dr. I. Orosz, dr. J. Szikura

EDITORIAL BOARD:

history

dr. Bocskor A.
dr. Brenzovics L.
dr. Csatáry Gy.
dr. Fedaka P.
dr. Mandrik I. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Matyovka M.
dr. Szamborovszkyné Nagy I.

philology

dr. Cserniczkó I.
dr. Kontra M.
dr. Kótyuk I.
dr. Kordonec O.
dr. Penckófer J. (Editor of the issue)
dr. Szjuszko M. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Zoltán A.

pedagogy

dr. Liszenko N.
dr. Lőrincz M.
dr. Makarenko L.
dr. Orosz I.
dr. Szabó Á. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Szilagyij I. (secretary)

PROOF-READING:

G. Varcaba I., Lőrincz M., Kordonec O.

MAKEUP:

Tótin V.

The address of editorial board:
Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute
Kossuth square, 6.
90202 Berehove, Ukraine
Tel.: (380-3141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua

© Authors, 2015
© Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian
Hungarian Institute, 2015

Зміст

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ЧЕРНИЧКО СТЕПАН – ТОВТ ЕНІКЕ: Практичне застосування Закону України «Про засади державної мовної політики» з точки зору правової гармонізації	15
ДУДИЧ ЛОКОТОШ КАТАЛІН: Мовна свідомість і вживання мов у школах з угорською мовою навчання Закарпаття (у місцях компактного і не компактного проживання угорців)	27
БЕРГХАУЕР-ОЛАС ЕМЕВКЕ: Пошук рівноваги між двома „світами” з потребою підтримання стосунків (кейс стаді)	45
ШЕБЕШТЕН ЖОЛТ: Гідроніми давньоугорського періоду історичної Мароморошської жупи	64
ПЕТГЕВ ЙОЖЕФ: Особливості вживання риторичних фігур у структурі тексту	77
ГАЛ ОДЕЛ: Архаїчні молитви у сакральних народних рукописних молитовниках	87

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

САМБОРОВСКИ-НОДЬ ІВОЯ: Пам’ять нащадків. Проблематика Першої світової війни в українських і російських підручниках історії та у фаховій дидактичній літературі	101
САКАЛ ІМРЕ: Практика переселення легіонерів на території нинішнього Закарпаття між двома світовими війнами на прикладі будівництва колонії Свобода	120
ОРБАН МЕЛІНДА: Відображення Першого Віденського арбітражу в тогочасній закарпатській пресі	132
НОДЬ НИКОЛЕТТА: Адміністративна політика угорського уряду на Закарпатті у 1939-1940 рр.	145
ГОРВАТ-ШІМОН ІВЕТТ: Діяльність військової організації "Рондьош гарда" на Закарпатті	152
БОДНАР ОЛЕКСАНДРА: Форми поширення радянської ідеології серед угорців Закарпаття (1953–1964)	164
ПОПОВІЧ РОКСАНА: Невинно засуджений.... Депортація Шандора Балого – реформатського священика з с. Есень	176
ЧАСАР ІШТВАН: Список актів про угорців з ужгородського архіву Служби безпеки України, які були складені в радянські часи	185

Чотарі Юрій: Архівні документи дворянської родини Ружак з Містіце (Імстичево) (1646 - XIX ст.)	213
Ревої Томаш: Кількісні показники смертності матерів, абортів, шлюбів і розлучень у Ленінграді протягом 1942–1943 років.....	236
Дністрянський Мирослав С. : Роль так званої «волоської» колонізації в заселенні Українських Карпат: спроба синтетичного представлення.....	242

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Качур Аннамарія , Густі Ілона: Підготовка до письмового завдання на ЗНО з англійської мови на матеріалах опитування вчителів та студентів англійської філології	265
Надь Єніке: Використання англійської дитячої літератури на уроках іноземної мови в угорських школах Закарпаття	285
Полої Каталин: Результати зовнішнього незалежного оцінювання випускників ЗОШ м. Берегова.....	295

Tartalom

FILOLÓGIA

CSEERNICKÓ ISTVÁN – TÓTH ENIKŐ: Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló ukrainai törvény gyakorlati alkalmazásának egy területe: a jogharmonizáció.....	15
DUDICS LAKATOS KATALIN: Nyelvi tudat és nyelvhasználat Kárpátalja magyar iskoláiban (szórványban és magyar tömbben).....	27
BERGHAUER-OLASZ EMŐKE: Egyensúly keresése két „világ” között kapcsolatigény jelenlétével (esettanulmány)	45
SEBESTYÉN ZSOLT: Máramaros megye ómagyar kori folyóvíznevei	64
PETHŐ JÓZSEF: Retorikai alakzatok a szépirodalmi és a hétköznapi szövegek stílusstruktúrájában	77
GÁL ADÉL: Archaikus imádságok a szakrális népi kéziratok füzetekben	87

TÖRTÉNELEM

SZAMBOROVSKYKÉ NAGY IBOLYA: Az utókor emlékezete. Az első világháború problematikája az ukrán és az orosz történelemtankönyvekben és a szakdidaktikai irodalomban	101
SZAKÁL IMRE: Legionárius telepítések gyakorlata a mai Kárpátalja területén a két világháború között Szvoboda telep kiépítésének példáján	120
ORBÁN MELINDA: Az első bécsi döntés megjelenítése a korabeli kárpátaljai sajtóvisszhang alapján.....	132
NAGY NIKOLETTA: A magyar kormányzat közigazgatási politikája Kárpátalján 1939–1940-ben.....	145
HORVÁT-SIMON IVETT: A „Rongyos gárda” tevékenysége Kárpátalján	152
BODNÁR ALEXANDRA: A szovjet ideológia megjelenési formái Kárpátalja magyarsága körében (1953–1964)	164
POPOVICS ROXÁNA: Ártatlanul elítélve... Balogh Sándor eszenyi református lelkész elhurcolása.....	176
CSÁSZÁR ISTVÁN: A szovjet időszak alatt készült magyar illetőségű akták jegyzéke az Ukrán Állambiztonsági Szolgálat ungvári levéltári anyagaiban.....	185

CSATÁRY GYÖRGY: A Ruzsák-levéltár iratai (1646–XIX. sz.)	213
RÉVAI TAMÁS: Az anyák halálózása, abortuszok, házasságok és válások alakulása Leningrádban 1942–1943 között	236
DNYISZTRJANSZKIJ MIROSLAV: Az úgynevezett „vlach” kolonizáció szerepe az Ukrán-Kárpátok benépesítésében: kísérlet egy összegző bemutatásra	242

PEDAGÓGIA

KACSUR ANNAMÁRIA–HUSZTI ILONA: Felkészülés az ukrainai angol emelt szintű érettségi vizsga írásfeladatára (tanárokkal és angol bölcsész szakos diákokkal végzett felmérés eredményei alapján)	265
NAGY ENIKŐ: Autentikus mesék, történetek használata az angol nyelvi órákon kárpátaljai magyar iskolákban	285
PALLAY KATALIN: A külső független tesztelésen elért eredmények Beregszász középiskoláiban	295

Contents

PHILOLOGY

ISTVÁN CSERNICKÓ – ENIKŐ TÓTH: On the Area of Application of the Law „Principles of the State Language Policy” of the Constitution of Ukraine: Legislative Alignment.....	15
KATALIN DUDICS LAKATOS: Language Conscience and Language Use in the Hungarian Language Schools of Sub-Carpathia (in dispersed communities and in Hungarian bloc communities).....	27
EMŐKE BERGHAUER-OLASZ: Search for Balance Between Two “Worlds” with the Demand for Partnership (a case study).....	45
ZSOLT SEBESTYÉN: Hydronyms of the Historical Máramaros County from the Old Hungarian Era	64
JÓZSEF PETHŐ: Rhetorical Figures in the Stylistic Structures of Literary and Non-Literary Texts.....	77
ADÉL GÁL: Archaic Prayers in the Sacral Folk Handwritten Manuscripts.....	87

HISTORY

IBOLYA SZAMBOROVSKYNÉ NAGY: Posterity’s memory. The First World War Issues in Ukrainian and Russian History Textbooks and Specialized Didactic Literature	101
IMRE SZAKÁL: Practice of Colonization of Legionaries in Transcarpathia between the two World Wars. The Development of Colony Svoboda.....	120
MELINDA ORBÁN: The First Vienna Award in Terms of the Contemporary Transcarpathian Press Coverage.....	132
NIKOLETTA NAGY: Administrative Policy of the Hungarian Government in Transcarpathia in 1939-1940	145
IVETT HORVÁT-SIMON: The Activity of the 'Rongyos gárda' in Transcarpathia	152
ALEXANDRA BODNÁR: Forms of the Soviet Ideology among the Hungarians Living in Minority in Transcarpathia (1953–1964)	164
ROXANA POPOVICH: Sentenced Innocently... Deportation of Protestant Pastor Balogh Sándor of Eszeny.....	176
ISTVÁN CSÁSZÁR: List of the Dossiers of the Soviet Era Relating to Hungarians from the State Archives of the Security Service of Ukraine in Uzhgorod.....	185

GYÖRGY CSATÁRY: Documents of the Archive of the Ruzsák Family from Misztice (Imstichovo) (1646 – 19th century)	213
TAMAS REVAI: Maternal Mortality, Abortion, Marriage and Divorce Tendencies in Leningrad in 1942–1943	236
MIROSLAV DNISTRYANSKY: The Role of the So-Called Wallachian Colonization in Settling of the Ukrainian Carpathians: an Attempt at Synthetic Presentation.....	242

PEDAGOGY

ANNAMARIA KACHUR, ILONA HUSTI: Preparation for the writing task at the English Independent Testing (based on a questionnaire survey of teachers and students majoring in English philology)	265
ENIKŐ NAGY: The Usage of Children’s Literature in the English Lessons in Transcarpathian Schools with the Hungarian Language as a Medium of Instruction	285
KATALIN PALLAY: The Results of External Independent Evaluation Achieved by the Secondary School Leavers of Beregszász	295

Autentikus mesék, történetek használata az angol nyelvi órákon kárpátaljai magyar iskolákban**

Rezümé. Jelen tanulmány az angol gyermekirodalom alkalmazásával foglalkozik a kárpátaljai magyar iskolák idegennyelv-óráin. Az autentikus gyermekirodalom általános iskolai tankönyvek kiegészítő anyagaként való alkalmazása nemcsak színesebbé, de hatékonyabbá is teheti az angolórákat. A kutatás célja egy kérdőíves felmérés volt arra nézve, hogy milyen gyakran és hogyan használnak irodalmi műveket a kárpátaljai angoltanárok. Az eredmények tükrében, amennyiben sikerül ismertebbé és népszerűbbé tenni a módszert, hatása nemcsak az angol nyelv oktatásában, de a teljes tanítási-tanulási folyamatban érezhetővé válhat.

Резюме. У даній роботі досліджується можливість використання англійської дитячої літератури на уроках іноземної мови в угорських школах Закарпаття. Використання автентичної дитячої літератури як додаткового матеріалу до підручників не тільки урізноманітнює навчальний процес, але й підвищує ефективність занять з англійської мови. Метою даного дослідження було проведення опитування, спрямованого на виявлення частоти і способу вживання художніх творів на уроках англійської мови в школах Закарпаття. Отримані результати свідчать: за умови, що вдасться популяризувати даний метод, його ефект може стати відчутним не тільки у навчанні англійської мови, але й у всьому навчальному процесі.

Abstract. The present study deals with the usage of children's literature in the English lessons in Transcarpathian schools with the Hungarian language of instruction. The use of authentic children's literature as additional material to the elementary school students' book, not only makes the lessons more compelling but they may become more effective. The aim of the research was to carry out a questionnaire survey. The most important questions referred to how and how often Transcarpathian English teachers use children's literature in their lessons. In the light of the results, if the method was more popular and more well-known, its effect would be perceptible in the teaching of the English language and in the whole teaching-learning process.

1. Bevezetés

A mesék és a mesélés évezredek óta jelentős szerepet játszik az emberiség életében. Az írásbeliség előtt, a szájhagyomány útján terjedő mesék, történetek, legendák a közösség történetének, kultúrájának megőrzése szempontjából kulcsfontosságúak voltak, sőt mi több, a tudás átadásának is ez volt a legfőbb módja. Ma már ez nagymértékben megváltozott, hiszen a tudás átadására számtalan egyéb, korszerű mód áll rendelkezésre, azonban tudjuk azt, hogy egy jó történet ma is leköti a figyelmet, megával ragadja az olvasót és hallgatót egyaránt. Egy jó mesét, történetet olvasva tanulhatunk, példákat kaphatunk, adhatunk, nevelhetünk,

* II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Filológia Tanszék, Angol Tanszéki Csoport, tanár; az Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola PhD-program abszolvált hallgatója. * Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці ІІ, Кафедра філології, Відділення англійської філології, ст. викладач. * Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian Institute, Department of Philology, Department Group of the English language, teacher.

** A kutatás az Európai Unió és Magyarország támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program” című kiemelt projekt keretei között valósult meg.

jókedvre derülhetünk vagy deríthetünk másokat, de akár vigasztalhatunk is. Sőt, ahogy Albert Einstein írta „*Ha azt akarjátok, hogy intelligensek legyenek a gyerekeitek, olvassatok nekik tündérmeséket. Ha azt akarjátok, hogy még intelligensebbek legyenek, olvassatok nekik még több tündérmesét.*” Ezek a gondolatok adták a motivációt a jelen tanulmány elkészítéséhez, hiszen meggyőződésem, hogy a gyermekirodalom használata nemcsak az anyanyelvi nevelésben játszik szerepet, hanem az idegennyelv-órákon is sikerrel használhatóak.

Jelen kutatás célja tehát egy kérdőíves felmérés eredményei alapján betekintést nyerni abba, hogy a kárpátaljai magyar iskolák angolóráin milyen mértékben fordulnak elő autentikus gyermekirodalmi művek, mennyire van lehetőség a használatukra és milyen egyéb tapasztalataik vannak az adott pedagógusoknak ehhez kapcsolódóan.

2. A kutatás elméleti háttere

Az irodalmi művek használata az idegen nyelvek oktatásában egészen a XIX. századig nyúlik vissza, amikor az ún. „nyelvtan-fordító” volt az egyik legnépszerűbb módszer – ennek során pl. angol nyelvű irodalmi szövegeket kellett fordítaniuk a tanulóknak. Amikor ezt a módszert felváltották azok, melyek középpontjában a strukturalizmus és a szókincs tanítása állt, az irodalom háttérbe szorult. Így sem a direkt módszer, sem az audiolingvális módszer nem foglalkozott az irodalmi szövegek oktatásba való integrálhatóságával. Később, az alternatív módszerek kialakulása során, mint pl. a közösségi nyelvtanulás, a szuggesztópédia, a csendes módszer, vagy a teljes fizikai válasz, a nyelvtanuló került a középpontba, de az irodalom még mindig a háttérben maradt (Bárdos 2000).

Ugyanakkor napjainkban újra pozitív színben tűnik fel az irodalom a nyelvtanulási környezetben, vagy legalábbis autentikus anyagokkal karöltve jelennek meg az idegen nyelvi órákon (Bland és Lütge 2013; Ghosn 2013; Ellis és Brewster 2014; Heathfield 2014). A mesék, történetek nem tűntek, nem tűnhettek el az iskolákból, hiszen a jó pedagógusok mindig is tudták, hogy egy-egy jól előadott történetnek ereje van az osztályteremben: magával ragad, lebilincsel, vagy éppen tanít. Köztudott, hogy az anyanyelvi nevelésben is nagy szerepet játszik az irodalom. Éppen ezért meglepő, ahogy Hill (2001) is megjegyzi, hogy a modern ELT- (English Language Teaching) könyvek és a tantervek nem használják fel elég gyakran a történeteket, gyermekirodalmat, amelyek alapvető és élvezetes aspektusai a célnyelvnek.

A tanulmány témaválasztásának oka tehát mindezekben rejlik, kiegészítve azzal a tényezővel, hogy a hagyományokon alapuló nyelvtanítási megközelítés hazánkban azért is indokolt, mivel Kárpátalján, Ukrajna legnyugatibb és egyik legkisebb megyéjében a nyelvvoktatási lehetőségek tárháza kevésbé változatos, legfőképp az állam által iskolák számára biztosított lehetőségek miatt.

A nemzetiségi iskolák számára nem adnak ki külön angol nyelvű tankönyvet, csak az ukrán anyanyelvűek számára, amit egy magyar gyermek nem minden

esetben ért meg. Több, az oktatási minisztérium által előírt tankönyvben a szavak jelentése ukrán nyelven van megadva. Ezen túlmenően az általános iskolákban használt angol tankönyvek nem elégitik ki teljes egészében a modern nyelvoktatás által támasztott követelményeket. Tehát a magyar iskolákban az ukrán anyanyelvű gyerekeknek szánt tankönyveket használják, vagy egyes helyeken a külföldi kiadók által készített egy nyelvű kiadványokat, melyek sajnos jelentős anyagi megterheléssel járnak, így az iskolák csupán elenyésző mennyiségében van erre lehetőség. Tudjuk azonban, hogy – az angol nyelv oktatásában főleg – rengeteg egyéb segédanyag áll(na) rendelkezésre. Ez azonban a tanárok lehetőségeitől, elhivatottságától is függ, hiszen mindegyikük úgy szerzi be őket, ahogy módjuk adódik. Mindez azt jelenti, hogy az általános iskolai tanulók nyelvtudása – a nyelvelsajátítás szempontjából legfogékonyabbnak tartott időszak végén – nagymértékben függ attól, hogy az adott pedagógus mivel pótolja a tankönyvek hiányosságait. Ezeknek a gyengeségeknek egyik megoldása az autentikus gyermekirodalom használata lehet.

Minden gyermek természeténél fogva szereti a képes könyveket, meséket, verseket, igaz vagy kitalált történeteket. Ezt a természetes tulajdonságot és a történetekben rejlő erőt kellene kihasználni az angol mint idegen nyelv oktatásában a kárpátaljai magyar anyanyelvű iskolákban is, szélesebb körben terjeszteni a módszer ismeretét és segíteni annak terjedését. Annak ellenére azonban, hogy a szakirodalomban megjelenő elméleti háttér is támogatja ezt az oktatási megközelítést (Ellis és Brewster 2014; Ghosn 2002; Pinter 2006), sok pedagógus még mindig tartózkodik tőle. Egyelőre nem ismert, hogy Kárpátalján miért nem terjedt el szélesebb körben ez a módszer, de Ellis és Brewster (2014) szerint általában ennek öt fő oka lehet:

- a tanárok önbizalomhiánya azon képességükkel szemben, hogy sikeresen tudnak történetet mesélni vagy hangosan felolvasni;
- úgy érzik, hogy a történetek nyelvezete túl nehéz;
- úgy érzik, hogy a történetek tartalma túl gyerekes;
- bizalmatlanok a történetek alkalmazásának valódi hasznában;
- valójában nem világos számukra, hogyan is kell használni az oktatásban a mesekönyveket, és nincs elegendő idejük sem arra, hogy alaposan megtervezzék, ha mégis kipróbálnák azt.

Bland (2013) azzal egészíti ezt ki, hogy nagyon sok helyen a gyermekirodalom, főleg az idegen nyelvű gyermekirodalom nehezen hozzáférhető, vagy egyáltalán nem elérhető. Sőt mi több, Lugossy (2006, 28. o., idézi Bland (2013)) azt írja, hogy a gyerekek lelkesedése sok esetben összefügg a mesekönyvek kiváló minőségével is. Egy szociálisan hátrányos helyzetben dolgozó tanár szerint „sok gyerek még életében nem látott ilyen minőségű könyvet és lehet, hogy nem is fog” (mint amilyenek napjainkban megjelennek a könyvesboltok polcain – *a szerző*). Sok családban eleve az olvasás és a könyvek szeretete összefüggésben áll a társadalomgazdasági státusszal, ezért az iskolának meg kell próbálnia kompenzálni

azokat a hiányosságokat, mely a hátrányosabb helyzetű tanulókat érinti. Azért is olyan fontos ez, mert ahogyan Krashen (2004 és 2007) is írta, az extenzív olvasás elősegíti a tanulói autonómia kialakulását és a nyelvelsajátítást.

Richards és Lockhart (1996) még egy további indokot említ azzal kapcsolatban, hogy miért is nem élvez népszerűséget szélesebb körben a történetek oktatásban való felhasználása: a tanárok oktatásról és tanulásról való nézetei miatt. Ezeknek a nézeteknek egyik legfontosabb forrása a tanárok nyelvtanulóként szerzett saját tapasztalatai. Ennek alapján feltételezhetjük, hogy főleg Kárpátalján, a ma oktató legtöbb pedagógus abba a korosztályba tartozik, akik nem nagyon találkozhattak gyermekirodalommal fiatal korú nyelvtanulóként. Egyrészt azért, mert akkoriban más volt az uralkodó nyelvtanítási trend, másrészt pedig a Szovjetunió széthullása előtt szinte lehetetlen volt külföldi autentikus gyermekirodalomhoz jutni.

A tanulmány és kutatás során autentikus gyermekirodalom alatt a szakirodalom alapján (Bland és Lütge 2013; Hughes 2006; Ghosn 2002, Jacobs és Tunnell 1996) az olyan műveket értjük, melyek nem oktatási céllal íródtak, hanem angol anyanyelvű szerzők, angol anyanyelvű gyerekeknek szánt művei, legfőképp szórakoztató céllal. A szerzők ebben az esetben nem tűznek ki semmilyen szándékos nyelvoktatási célt, nem szorítkoznak egy bizonyos nyelvi szint szókincse köré és nem kapcsolnak semmilyen egyéb oktatást elősegítő munkafüzetet, szókártyacsomagot stb. az eredeti műhöz.

Az, hogy a történetalapú oktatás nem túl széleskörűen használt, azért is meglepő, ahogy Pintér (2006) is írja, mert a fiatal nyelvtanulók holisztikus módon tanulnak. A gyerekek nyelvi tudatossága még kevésbé fejlett, figyelmük leginkább a mondanivalóra összpontosul – ebben a történet, dráma, képzelet, tematikus munka és a gyakorlati készségek bevonása nagyon fontos alkotóelemek, míg a nyelvtan és a szabályok háttérbe szorulnak. Ez utóbbiakat figyelembe véve világos, hogy a kevésbé tehetségesek is megmutathatják egy-egy talentumukat, ami elősegíti a pozitív énképet a sikeres nyelvtanuláshoz.

3. A kutatás módszerei

3.1. A kutatás eszköze

A kutatás kivitelezéséhez egy kérdőívet állítottunk össze, melyet egy online, ingyenes kérdőívkészítő program segítségével kiviteleztünk (www.typeform.com). Ennek előnye, hogy könnyen és gyorsan eljuttatható a célszemélyekhez egy, a program által generált link segítségével. A program Microsoft Excel segítségével rögzíti a beérkezett válaszokat, így az eredmények egyszerű matematikai-statisztikai műveletekkel elemezhetőek. A kérdőív terjesztéséhez a „barátom barátja” módszert választottuk (Milroy 1987), melynek során jelenleg aktív kárpátaljai angoltanárokhoz juttattuk el a linket. A kérdőív teljes mértékben anonim és feltételezzük, hogy mivel egyáltalán nem kerülünk személyes kapcsolatba a kitöltővel, a kapott válaszok még nyíltabbak lehetnek.

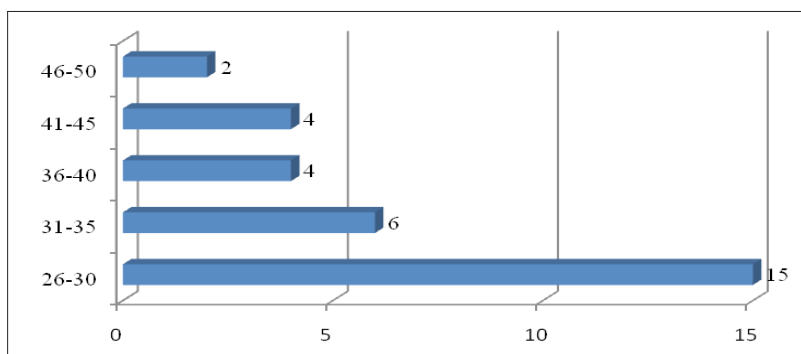
Az online kérdőív összesen 39 kérdést tartalmaz, melynek kitöltése átlagosan 35 percet vesz igénybe. A kérdések segítségével többek között arról kaphatunk információt, hogy milyen tankönyveket használnak az iskolákban, használnak-e a pedagógusok gyermekirodalmat az angolórákon, ha igen, milyen gyakran teszik azt, milyen típusú oktatási segédanyagokat használnak, és a különböző kiegészítő anyagokat mennyire látják hasznosnak.

A kérdőív a következő linken érhető el: <https://nokine.typeform.com/to/rV7lwU>

3.2. A kutatás résztvevői

A kérdőív kitöltésére a 2014/15-ös tanévben, kárpátaljai magyar iskolákban oktató angoltanárokat kértük meg. A kérdőív 2014. november 07-től érhető el, 2014. december 07-ig terjedően pedig, azaz egy hónap időtartam alatt 31 beérkezett választ kaptunk. Az eredmények alapján (N=31) a kérdőívet 29 nő és 2 férfi töltötte ki.

Az iskolatípusok megoszlása szerint 12 általános iskolai, 10 középiskolai és 9 gimnáziumi vagy líceumi tanár töltötte ki és véglegesítette a kérdőívet. Az 1. számú ábra pedig a kérdőívet kitöltők életkori megoszlását mutatja be.

1. sz. ábra. A kérdőívet kitöltő tanárok életkori megoszlása (n=31)

A kérdőívet kitöltő pedagógusok 65%-a (20 fő) „Specialist” szintű diplomával rendelkezik, míg 16%-16% (5-5 fő) „Bachelor” vagy „Masters” végzettséggel bír, 1 pedagógus (3%) pedig már rendelkezik PhD-fokozattal is. Az angol nyelv tanításának tapasztalata éveken mérve elég változatos (1-től 25 éves tapasztalattal), de átlagosan 7,5 év tapasztalattal rendelkeznek.

4. Kutatási eredmények

A 31 tanártól kapott információt feldolgozva betekintést kaphatunk abba, hogy milyen tankönyveket használnak az iskolákban, használnak-e a kárpátaljai angoltanárok gyermekirodalmat az angolórákon, milyen gyakran fordul ez elő, a gyerekek mennyire kedvelik azokat, milyen egyéb oktatási segédanyagokat használnak a pedagógusok, és melyeket tekintik a leghasznosabbaknak.

A tankönyvhasználat tekintetében különös figyelemmel vizsgáltuk meg az általános iskola 1–4. évfolyamát, ahol a tanulók még erősebben érdeklődnek a mesék, rövid történetek iránt. Az 1. sz. táblázatban látható adatok szerint, Oksana Karpiuk *English* című tankönyvsorozata a legnépszerűbb ezekben az osztályokban. Érdeemes megemlíteni, hogy a megkérdezettek közül csupán két iskolában használnak külföldi kiadó által szerkesztett egynyelvű kiadványt. Természetesen, nem mindegyik megkérdezett tanár tanít a megadott 1–4. osztályban, így a táblázatban jelöltük azt is, hogy a kitöltők közül hány fő tanít az adott évfolyamon.

1. sz. táblázat. Az egyes évfolyamokon használt tankönyvek típusai

	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Használt tankönyv:	Tanárok száma:			
	n=16	n=18	n=18	n=14
O. Karpiuk: English	13	13	9	12
A. Nesvit: English	3	5	7	
C. Lawday: Get Set Go			2	
Kuchma, Morska, Plakhotnik: English				2

Arra a kérdésre, hogy a gyerekek kedvelik-e a használt tankönyveket, elég megosztó válaszok érkeztek. 18 pedagógus válaszait elemezve, az esetek felében a tanulók kedvelik a tankönyvet, míg a maradék 50% körülbelül egyenlő mértékben véli úgy, hogy a diákok nagyon szeretik, nem kedvelik, vagy unalmasnak tartják a tankönyvet, de néhány válaszadó egyáltalán nem tudja, hogyan viszonyulnak a gyerekek a tankönyvhöz. Ennek a kérdésnek a válaszaiból azonban nem szabad messzemenő következtetéseket levonnunk, hiszen csupán szubjektív véleményekre kérdeztünk rá részletesebb kritériumok vagy szempontok nélkül.

A továbbiakban arra vonatkozólag is tettünk fel kérdést, hogy használnak-e gyermekirodalmat az angolórákon, és ha igen, miért, vagy ha nem, akkor miért nem teszik azt. Erre a kérdésre 25 igen és 6 nemleges válasz érkezett, melyek közül néhány figyelemreméltó indoklás kerül kiemelésre az alábbiakban. Az anonim kérdőívek jelölése szempontjából, a beérkezési sorrend szerint kerültek kódolásra a válaszok.

Pozitív válaszok indoklása:

- *N2: Igen, használok. Elsősorban szövegértési feladatokhoz használok ezeket. Főleg tanmeséket, bibliai történeteket alkalmazok. Általában igyekszem a tanulók tudásszintjének megfelelő szöveget kiválasztani (A2 - B2 szintek) – bővíti a diákok szókincsét, javul az olvasástechnika, gyorsabb lesz a szövegfordító és elemző képességük.*
- *N8: Igen, használok. A kisebbeknél inkább az ismertebb meséket alkalmazom, míg a nagyobbaknál bármilyen mesét, esetleg humoros történeteket*

alkalmazok. Az ilyen olvasmányokat a tanulók kedvelik, közel áll hozzájuk, és nem utolsósorban kikökhenthetem őket a monoton olvasásból, ugyanis nemegyszer el is játsszuk őket.

- *N11: Igen, használok. Sokszor tanulunk irodalmi műveket, történeteket angolul, és azért, hogy kedvet kapjanak az olvasáshoz, elmesélek belőle egy-egy izgalmasabb részletet.*
- *N13: Igen, mert a történeteken keresztül tudják a tanulók jól megtanulni a nyelvtani struktúrákat. A történetek motiválják a tanulókat egy nyelv mélyebb elsajátításában.*
- *N14: Használok, mert felkeltik a tanulók érdeklődését, és tudom kombinálni több típusú feladatokkal.*
- *N21: Igen, használok, mert a rövid történeteket jobban megértik a gyerekek, s a tanult szavakat a szöveggörnyezetükben hallhatják. A mesékkel is ez a helyzet, de azokat még jobban élvezik.*
- *N23: Igen. Egy-egy érdekes történetre jobban odafigyelnek, így akár egy nehezebb anyagot is könnyebben megérteneek anélkül, hogy észrevették volna.*
- *N31: Mivel a mese egyszerű mondatokból áll és általában rövid, a gyerekek könnyen vissza is tudják mondani, ami nagy sikerélmény számukra az angol tanulásában. A mesék nemcsak az új szavak elsajátítására alkalmasak, hanem az angol prepozíciók gyakorlására is.*

Negatív válaszok indoklása:

- *N4: Nem, mert a tankönyv tartalmaz elég mennyiségű rövid történetet.*
- *N9: Nem használok történeteket. Inkább igyekszem a tanulók beszédképességét fejleszteni kifejezések, párbeszéd, képleírások segítségével.*
- *N10: Nem szoktam, mert elég zsúfolt a program.*
- *N19: Nem. Úgy gondolom, az 1. és 2. osztályosok még nincsenek a megfelelő nyelvtudási szinten ehhez.*
- *N27: Nem, maradok a tananyagnál.*
- *N30: Egyszerűen nem fér bele az időkeretbe.*

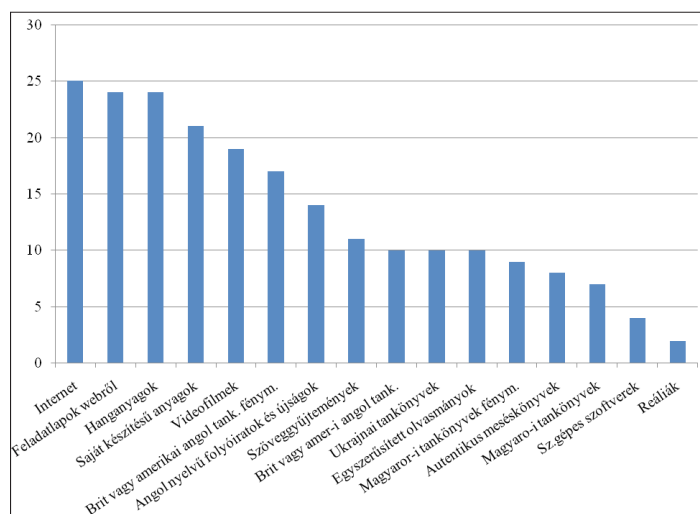
Arra a kérdésre, hogy milyen gyakran használják történeteket, a megkérdezett angoltanárok 39%-a (12 fő) a havonta egyszer válaszlehetőséget jelölte meg, 35% (11 fő) a hetente egyszer használ rövid történeteket, 13% (4 fő) soha, 4-en pedig nem adtak választ erre a kérdésre.

A fentebb ismertetett eredmények alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy a kárpátaljai angoltanárok attitűdje pozitív a gyermekirodalom alkalmazása kapcsán az idegen nyelvi órákon. Indoklásaikban a szakirodalom által ismertetett előnyöket sorolják fel. A kapott pozitív eredmények további kutatási lehetőségeket is rejtenek magukban.

A kérdőív végén lehetőség nyílt a válaszadók számára egyéb megjegyzést vagy fontosnak tartott információt is közölni. Erre a kérdésre két válasz érkezett, melyek megfontolásra érdemesek, oktatáspolitikai kérdéseket is felvethetnek:

- *N17: Sajnos elég nehéz manapság tanítani, mert ha akarok valamit az órán csinálni, nekem kell beszerezni hozzá az anyagot, és elég költséges minden.*
- *N5: Esetleg annyi, hogy az 1–4. osztályokban csak roma nemzetiségű gyerekek vannak. Nekik viszont az 1. osztályban viselkedést kellene tanítani.*

Arról is megkérdeztük a tanárokat, hogy milyen segédanyagokat használnak az angolórákon, hogy információt kapjunk arra nézve, a gyermekirodalmon kívül milyen más anyagokkal dolgoznak szívesen a tanórákon. A kapott eredmények színesek és arra engednek következtetni, hogy az egyik legnépszerűbb az internet és az általa nyújtott lehetőségek. Ami nem is csoda, hiszen napjainkban egyre több tanulmány, publikáció is foglalkozik a modern technikai eszközök használatával, a Web 2.0, és 3.0 oktatásban való alkalmazhatóságával (Ollé és mtsai 2013; Ollé 2012; Pletka 2007). Ez természetes is, hiszen azok a tanulók, akikkel napjaink pedagógusai találkoznak, a Z generáció gyermekei, akik a média alapján és hálózatokon keresztül tanulnak, szocializálódnak. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy a hagyományos pedagógiai módszerekről nem szabad megfeledkeznünk, melyek kiállták az idők próbáját is. A történetmesélés pont egy ilyen jól kipróbált és sokszor tesztelt megközelítés.

2. sz. ábra. A tanórákon felhasznált oktatási segédanyagok népszerűség szerinti sorrendben

5. Következtetések és összegzés

Annak ellenére, hogy az irodalom idegennyelv-oktatásban való alkalmazása évtizedekre háttérbe szorult, napjainkban egyre fontosabb szerepet tölt be, és a szakemberek felismerték azokat az egyedülálló előnyöket, amelyeket csak egy történet közvetítésével építhetünk be a tanítási folyamatba.

Az irodalom segítségével tanulóink találkozhatnak a célnyelv szépségeivel és gazdag szókincsével, megismerik az anyanyelvi nyelvhasználó mondatszerkezeit, szóhasználatát, átvitt és egyenes értelmű mondanivalóját. A történetek megmozgatják a fantáziát, azok hallgatása első kézből segíti a tanulók hallás utáni szövegértését. Kreatív, kritikus és analitikus képességekkel ellátott tanulókat nevel, megnyitva a lehetőségek tárházát, teret biztosítva a kérdéseknek, értelmezéseknek, kapcsolódási pontok keresésének és felfedezéseknek.

Tanórai használatuk növeli a kulturális és lingvisztikai tudatosságot, növeli a motivációt és csökkenti a szorongást. Mind a négy nyelvi készség fejleszthető segítségükkel.

A kárpataljai angoltanárok között végzett kérdőíves felmérés tükrében arra a következtetésre juthatunk, hogy a tanárok többnyire pozitív attitűdöt mutatnak a történetekkel, mesékkel szemben, felhasználják azokat az oktatási-nevelési folyamatban. Felmerülnek azonban esetek, amikor a pedagógusok vagy nem ismerik elég jól a rendelkezésre álló lehetőséget, vagy tartanak tőle, esetleg időhiányra utalnak, így a történetek, mesék nem férnek bele a tanórákba. Azokban a speciális esetekben, ahol a pedagógus a roma nemzetiségű gyerekek viselkedésére utal, fontos megemlíteni, hogy a meséknek, történeteknek nevelő funkciója is van. Segítségükkel egy-egy életből vett szituáció alapján taníthatjuk a kis nebulókat, példát állítva eléjük.

A kutatás során további kérdések is megfogalmazódtak. A jövőben érdemes lenne megvizsgálni, hogy az egyes történetek felhasználására hány órát tudnak szánni a pedagógusok, milyen módszerekkel dolgozzák azokat fel. Tanórai megfigyeléseket lenne tanácsos végezni, melyek során elemezhetővé válnak a tanórai interakciók, és további lehetőségeket rejt magában a történetalapú oktatás eredményességének mérése is.

A legfőbb cél pedig az, hogy kisgyermekkortól hangsúlyozzuk az olvasás szeretetét tanulóinknak, erre pedig a leghitelesebb módszer az, ha mi magunk, tanárok is példát mutatunk, mert a legérdekesebb mese, történet is csak akkor lesz igazán hasznos, ha mi magunk is élvezzük azt.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BÁRDOS J. (2000). *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- BLAND, J. ÉS LÜTGE, C. (szerk.) (2013). *Children's Literature in Second Language Education*. London, Bloomsbury Academic.

- ELLIS, G., és BREWSTER, J. (2014). *Tell it Again! The New Storytelling Handbook for Primary Teachers*. (3rd edition) Pearson
- GHOSH, I. (2002). Four good reasons to use literature in primary school ELT. *English Language Teaching Journal*. no. 56/2. 172-179. p.
- GHOSH, I. (2013). *Storybridge to Second Language Literacy*. Charlotte, NC, Information Age Publishing.
- HEATHFIELD, D. (2014). *Storytelling With Our Students. Techniques for telling tales from around the world*. Delta Publishing.
- HILL, D. (2001). 'Survey: Graded Readers'. *ELT Journal*. no. 55/3. 300-324. p.
- HUGHES, A. (2006). The All-round Use of Real Stories and Authentic Books in Teaching English to Young Learners. *Reading is for Everyone. Young Learners SIG Spring Issue*. IATEFL-Hungary, 5-9. p.
- JACOBS, J. és TUNNELL, M. (2004). *Children's Literature, Briefly*. New Jersey, 1996, Prentice-Hall, Inc.
- KRASHEN, S.: *The Power of Reading* (2nd ed.). Portsmouth, NH, Heinemann.
- KRASHEN, S. (2007). 'Extensive reading in English as a foreign language by adolescents and young adults: A meta-analysis', *International Journal of Foreign Language Teaching*, no. 3(2), 23–29. p.
- LUGOSSY, R. (2006). Browsing and borrowing your way to motivation through picture books', in J. Enever and G. Schmid-Schönbein (eds), *Picture Books and Young Learners of English*. München, Langenscheidt, 23-34. p.
- MILROY, L. (1987). *Observing and Analysing Natural Language*. Oxford, Blackwell.
- OLLÉ J. (2012). *Virtuális környezet, virtuális oktatás*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
- OLLÉ J., PAPP-DANKA A., LÉVAI D., TÓTH-MÓZER SZ. ÉS VIRÁNY A. (2013). *Oktatásinformatikai módszerek. Tanítás és tanulás az információs társadalomban*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó,
- PINTER A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford, Oxford University Press.
- PLETKA, B. (2007). *Educating the Net Generation: How to engage students in the 21st century*. Santa Monica, CA, Santa Monica Press.
- RICHARDS, J.C. és LOCKHART, C. (1996). *Reflective teaching in second language classrooms*. Cambridge, Cambridge University Press.

Наукове видання

ACTA ACADEMIAE BEREKSASIENSIS

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Історичні, філологічні та педагогічні науки

Том XIV

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Головні редактори *І.Орос, Й.Сікура*
Заступники головних редакторів *І.Мандрик, М.Сюсько, А.Сабо*
Відповідальний редактор *І.Пенцкофер*
Відповідальний секретар *І.Силадій*
КОРЕКТУРА *І.Варцаба, О.Кордонець, М.Левринц*
ВЕРСТКА *В.Товтін*

Підписано до друку 14. 08. 2015 р.
Формат 70x100/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. аркушів 25,1. Наклад 300.

Друк ТОВ «Папірус-Ф»
88000, м. Ужгород

Адреса редакції:
90202 Берегове, пл. Кошута, 6,
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці ІІ
Тел.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua